

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล

ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562

LEGAL ISSUES RELATED TO THE EXERCISE OF POWER AND

DUTIES OF THE COURT MARSHAL ACCORDING TO

THE COURT MARSHAL ACT B.E. 2562 (2019)¹

เกียรติศักดิ์ ไยชิด²

ศิวพร เสาวคนธ์³

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล (2) มาตรการทางกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลของต่างประเทศและประเทศไทย (3) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล (4) แนวทางในการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล

ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวโดยศาล หลบหนีหมายจับพบว่า การที่เจ้าพนักงานตำรวจศาลจะจับกุมผู้ที่หลบหนีหมายจับที่ปล่อยตัวโดยศาล ได้ต้องเป็นกรณีมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ ทันทีที่เท่านั้น จึงไม่สามารถดำเนินการติดตามจับกุมผู้ที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวได้อย่างทันที่ที่ ส่งผลทำให้มาตรฐานในการรักษาความยุติธรรมของศาลเกิดปัญหาในภาพรวม ไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดมารับการลงโทษ และบังคับตามผลของคำพิพากษาได้ (2) ปัญหาการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดในบริเวณศาลแล้วหลบหนีออกนอกบริเวณศาลพบว่า อำนาจการจับกุมผู้กระทำความผิดใน

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากสารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ซึ่งได้ผ่านการสอบสารนิพนธ์เรียบร้อยแล้ว

² นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา มหาวิทยาลัยศรีปทุม

³ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม และอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

บริเวณศาลของเจ้าพนักงานตำรวจศาลสามารถจับกุมได้เพียงในบริเวณศาลเท่านั้น แม้ว่าจะเป็นกรหลบหนีต่อเนื่องจากในบริเวณศาลไปนอกบริเวณศาล ส่งผลให้ไม่สามารถที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมาย และไม่บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการคุ้มครองกระบวนการยุติธรรม ป้องกันปราบปรามและการรักษาความสงบเรียบร้อยการกระทำความผิดในบริเวณศาลได้ (3) ปัญหาการดูแลและควบคุมผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานตำรวจศาลพบว่า ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ไม่ได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจศาลในการควบคุมตัวผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือผู้ต้องขังเอาไว้ แม้ว่าตามมาตรา 5 จะบัญญัติให้อำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยบุคคลและทรัพย์สินและป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในบริเวณศาลก็ตาม แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังไม่มีความชัดเจนไม่ครอบคลุมส่งผลต่อการปฏิบัติทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้ต้องขังหลบหนีในบริเวณศาล

ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหากฎหมายดังกล่าว โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 โดยกำหนดให้ (1) เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีอำนาจในการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนี (2) กำหนดให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจศาลในการไล่ติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดตามมาตรา 5 (1) (2) ที่กระทำความผิดในบริเวณศาลต่อเนืองนอกบริเวณศาล (3) กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีอำนาจควบคุมดูแลผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือผู้ต้องขัง ในบริเวณศาลรวมไปถึงการควบคุมและขนย้ายตัวบุคคลดังกล่าวไปดำเนินคดีในศาลอื่น

คำสำคัญ: การใช้อำนาจหน้าที่/จับ/ควบคุม/เจ้าพนักงานตำรวจศาล

ABSTRACT

This independent study on the legal issues related to the exercise of power and duties of the court marshal according to the Court Marshal Act B.E. 2562 (2019) aims to investigate (1) concepts and theories on the exercise of power and duties of the court marshal, (2) legal measures on the exercise of power and duties of the court marshal in Thailand and the foreign countries, (3) legal issues on the exercise of power and duties of the court marshal, and (4) approaches to solve the problems on the exercise of power and duties of the court marshal.

The findings were as follows: (1) Regarding the problems on the arrest of the accused or the defendant released by court to escape the arrest warrant, that the court marshals arrest the fugitives released by court shall be an urgent case which cannot ask for help from administrative officials or police in time. This impacts the court standard of upholding justice leading to the problem as a whole and fails to arrest the fugitives from provisional release immediately. As a result, the court marshals cannot bring the offender to be punished and enforced by the court verdict; (2) Regarding the problems on arresting the offender in the court area and escaping from the court area, the court marshals have authority to arrest the offender only in the court area although it is an escape from the court area to the outside area. This causes the court marshals unable to bring the offenders to be punished by law and fails to fulfil the legal intent in protecting the process of judgement, as well as suppressing and maintaining order around the court; and (3) Regarding the supervision and control of the accused, defendant, or detainee among the court marshal, the Court Marshal Act B.E. 2562 (2019) does not empower the court marshal in controlling the accused, defendant, or detainee although Section 5 shall legislate the empowerment of maintaining order and safety of people and possessions, as well as suppressing offences around the court area. Nevertheless, the law which is unclear and not inclusive impacts on the administration. As a result, it leads the accused, defendant, or detainee to escape from the court area.

Therefore, the researcher would like to propose the solution of the law by amending the Court Marshal Act B.E. 2562 (2019) as follows: (1) empowering the court marshal in arresting the accused or defendant of provisional release by court and escaping and having intention to escape; (2) specifying empowerment of the court marshal in arresting the offenders according to Section 5 (1) (2) who commit offences in the court area and outside the court; and (3) specifying empowerment of the court marshal in supervising and controlling the accused, defendant, or detainee in the court area as well as controlling and transferring the persons for the prosecution in other courts.

KEYWORDS: EXERCISE OF POWER AND DUTIES/ARREST/CONTROL/ COURT MARSHALS

1. บทนำ

สถาบันศาลยุติธรรมเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ ซึ่งมีหน้าที่อำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน มีความเป็นกลางปราศจากอคติเป็นที่พึงพาของประชาชนทุกคน สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในกระบวนการยุติธรรม ให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ภายใต้กรอบของกฎหมายและพยานหลักฐาน⁴ แต่เนื่องจากสถานการณ์สังคมที่ผ่านมาก่อให้เกิดพฤติกรรมความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นกับศาลหลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือการก่อการร้าย สถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง รวมไปถึงการคุกคามบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของหน่วยงานสำนักงานศาลยุติธรรม และยังส่งผลต่อสุขภาพกายและจิตใจของผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม รวมไปถึงประชาชนผู้มาติดต่อราชการที่มาติดต่อราชการ ซึ่งศาลยุติธรรมหลายแห่งยังประสบปัญหาการก่อเหตุความไม่สงบภายในบริเวณศาลอย่างต่อเนื่อง เช่น กรณีผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังหลบหนีระหว่างการควบคุมตัวในเขตศาลยุติธรรม กรณีมีผู้ชุมนุมประท้วงเข้ามาก่อความวุ่นวายภายในบริเวณศาลยุติธรรม กรณีมีผู้ก่อเหตุยิงคู่ความได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตภายในห้องพิจารณาคดีของศาล⁵ กรณีการจับตัวผู้พิพากษาในห้องพิจารณาคดีหรือตัวประกัน เพื่อต่อรองแล้วหลบหนีออกนอกบริเวณศาล กรณีการกระโดดอาคารฆ่าตัวตาย ซึ่งในสถานการณ์ดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาในการอำนวยความยุติธรรมถูกทำลายความน่าเชื่อถือและศรัทธาในศาลยุติธรรม รวมไปถึงการพิจารณาพิพากษาคดีต่าง ๆ แม้ว่าการพิจารณาคดีของผู้พิพากษาซึ่งดำเนินกระบวนการพิจารณาจากพยานหลักฐานบนพื้นฐานของหลักกฎหมายที่ถูกต้องและเป็นธรรมแล้ว แต่การพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวทำให้อีกฝ่ายที่ไม่พอใจในคำพิพากษา หรือคำสั่งของผู้พิพากษา หรือมีการข่มขู่ ทำร้าย ซึ่งอาจกระทบต่อ

⁴ สุพิศ ประณีตพลกรัง. (2563). *เจ้าพนักงานตำรวจศาล*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม. หน้า 1.

⁵ สหรัญ สิริวัฒน์. (2558). *ความจำเป็นและแนวทางในการจัดตั้งหน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลยุติธรรม (Court Marshal)*. หลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 14. หน้า 1

⁶ สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพย์สินศักดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม. (2563). *การพัฒนากระบวนการรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณศาลยุติธรรม*. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพย์สินศักดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม. หน้า 1

การปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาอันอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ของศาล และความสงบเรียบร้อยในบริเวณศาลก็เป็นได้⁷

สถาบันตุลาการเป็นสถาบันที่สำคัญในระบบประชาธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจหลักในการปกครองประเทศตามอำนาจที่ได้รับมาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญในการตัดสินคดีต่าง ๆ เพื่ออำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน ซึ่งการตัดสินคดีศาลต้องได้รับความอิสระและปราศจากการครอบงำจากอำนาจฝ่ายอื่น ๆ และภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้พิพากษาอย่างสิ้นเชิง⁸ รวมไปถึงความเชื่อมั่นในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีเกิดความล่าช้า ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับการลงโทษตามผลของคำพิพากษาอย่างแท้จริงทำให้คำพิพากษายากสภาพบังคับและต่อมาได้มีการออกกฎหมาย พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับเจ้าพนักงานตำรวจศาลเพื่อทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่ผู้พิพากษาเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม รวมไปถึงประชาชนผู้มาติดต่อ และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในบริเวณศาล รวมไปถึงอำนาจการสนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพการติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยตัวชั่วคราวให้ได้รับการลงโทษมาบังคับตามผลของคำพิพากษา⁹

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาล

สถาบันตุลาการเป็นสถาบันที่สำคัญในระบบประชาธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจหลักในการปกครองประเทศตามอำนาจที่ได้รับมาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญในการตัดสินคดีต่าง ๆ เพื่ออำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน ซึ่งการตัดสินคดีศาลต้องได้รับความอิสระและปราศจากการครอบงำจากอำนาจฝ่ายอื่น ๆ และภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้พิพากษาอย่างสิ้นเชิง¹⁰

สภาพปัญหาของศาลยุติธรรมไทยมีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวหลบหนีทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้า ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับการลงโทษตามผลของคำพิพากษาอย่างแท้จริง ทำให้คำพิพากษายากสภาพบังคับ ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมในชั้นศาล อันมีสาเหตุเนื่องมาจากสำนักงานศาลยุติธรรมไม่มีเจ้าพนักงานที่ทำ

⁷ สุพิศ ประณีตพลกรัง, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 4 หน้า 5.

⁸ สหรัฐ สิริวัฒน์, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 5 – 6.

⁹ สุพิศ ประณีตพลกรัง, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 4 หน้า 2 – 3.

¹⁰ สหรัฐ สิริวัฒน์, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 5 – 6.

หน้าที่สนับสนุนกระบวนการในการติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยตัวชั่วคราวของศาล ส่วนอีกปัญหาหนึ่งคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจมีภารกิจจำนวนมากในการรักษาความสงบเรียบร้อย จึงไม่อาจติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวแล้วหลบหนีได้อย่างทันทั่วที่ ประกอบกับมีสถานการณ์ความไม่สงบอันส่งผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาในการอำนวยความยุติธรรมในพื้นที่บริเวณศาลอยู่บ่อยครั้ง ทำให้มาตรฐานในการรักษาความยุติธรรมของศาลไทยในภาพรวมได้รับผลกระทบและเกิดปัญหา ดังนั้น จึงต้องมีกระบวนการในการสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีและการบังคับตามผลของคำพิพากษาเป็นไปได้อย่างทันทั่วที่มีมาตรฐานในการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่บริเวณศาลให้มีประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานของการป้องกันและรักษาความปลอดภัยของผู้พิพากษาได้อย่างเหมาะสม จึงจำเป็นที่จะต้องมีการมีกฎหมายเกี่ยวกับเจ้าพนักงานตำรวจศาลขึ้นมา และการจัดตั้ง เจ้าพนักงานตำรวจศาล(Court Marshal) ขึ้นมา¹¹

3. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลของต่างประเทศและประเทศไทย

3.1 หน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลในต่างประเทศ

3.1.1 หน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา U.S. Marshals Service เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงยุติธรรม โดยเป็นหน่วยงานของฝ่ายบริหารที่ทำหน้าที่เป็นผู้บังคับการตามกฎหมายให้แก่ศาล¹² U.S. Marshals Service ของประเทศสหรัฐอเมริกาคือ Marshal อื่น ๆ ซึ่งได้นำไปใช้เป็นชื่อตำแหน่งที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ โดยบางประเทศใช้เป็นตำแหน่งทางทหาร แต่ในประเทศสหรัฐใช้เป็นตำแหน่ง Marshal เป็นตำแหน่งที่หมายถึงผู้ดูแลความสงบเรียบร้อยทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับศาลและความยุติธรรม¹³

¹¹ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 5 – 6.

¹² ชัญมน นาคชัยวัฒนา. (2556). *ปัญหาการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหลบหนีหมายจับในคดีอาญา : ศึกษากรณีการจับกุมในชั้นศาล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 69

¹³ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 12.

ทำหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้พิพากษา พยาน รวมถึงสืบสวน ติดตามตัวจำเลย ควบคุมและนำตัวจำเลยมาศาล ริบทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญา¹⁴

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน U.S. Marshal ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่

1) การรักษาความปลอดภัยบริเวณศาลและบุคลากรในศาล

ภาระหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยบุคคลโดยเฉพาะผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และคณะลูกขุน ถือว่าเป็นหน้าที่หลัก U.S. Marshal ที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องถูกฝึกให้ใช้อาวุธเพื่อคุ้มครองบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ กับเจ้าหน้าที่ทุกคนต้องมีประสบการณ์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่ต้องได้รับการฝึกฝนในการตรวจจับอาวุธและวัตถุต้องห้ามเข้าไปในบริเวณศาล และตรวจสอบสำนักงานที่ตั้งศาล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ศาลและประชาชน¹⁵

2) การสืบสวนสอบสวนและการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยตามหมายศาล

หน่วยงาน U.S. Marshal มีภารกิจในการสืบสวนสอบสวนและติดตามจับกุมผู้ต้องหาที่หลบหนีตามหมายจับ¹⁶ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่มีความสำคัญรองลงมาจากการรักษาความปลอดภัยบุคลากร โดยทาง U.S. Marshals ได้มีการทำข้อตกลงร่วมกับองค์กรผู้บังคับใช้กฎหมายอื่นทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งระดับรัฐบาลกลาง(Federal) เช่น หน่วยปราบปรามยาเสพติด (DEA) หน่วยสืบสวนคดีพิเศษ (FBI) เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง กรมการขนส่ง เป็นต้น และเจ้าหน้าที่ระดับมลรัฐ (State) โดยทั้งหมดได้มีการจัดทำข้อตกลงร่วม (MOU) ในการแบ่งปันข้อมูลการสืบค้นบุคคล สถานที่ทะเบียนยานพาหนะ สวัสดิการสังคม ฯลฯ¹⁷ในแต่ละปีเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยได้หลายหมื่นราย อีกทั้งยังได้ช่วยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลกลางในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีสำคัญได้เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้หน่วยงาน U.S. Marshal

¹⁴ สุเมฆ จีรัชชสิริ. (ม.ป.ป.). *พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ก้าวแรกของการมี “Court Marshal” ในระบบศาลยุติธรรมไทย.* (ออนไลน์). บทคัดย่อจาก: <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php> [2566, 2 เมษายน].

¹⁵ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 13.

¹⁶ The Office of Legal Counsel-DOJ. (2023). *Authority of Fbi Agents, Serving As Special Deputy united States Marshals, To Pursue Non-Federal fugitives.* (Online) . Available: <https://biotech.law.lsu.edu/blaw/olc/fistopcc.htm>. [2023, 20 March]

¹⁷ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 14 – 15.

ยังสามารถติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปอาศัยอยู่ในต่างประเทศ และดำเนินการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก¹⁸

3) การคุ้มครองพยาน

หน่วยงาน U.S. Marshal มีภารกิจสำคัญในการให้ความปลอดภัยแก่พยานในคดีอาญาสำคัญๆ และยังช่วยคุ้มครองในการย้ายถิ่นที่อยู่ของพยาน เปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคลแก่พยาน รวมทั้งครอบครัวและญาติของพยาน การคุ้มครองพยานในคดีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม การก่อการร้ายข้ามชาติ นับว่าเป็นเครื่องมืออันสำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกาเลยทีเดียว¹⁹

การปฏิบัติการให้ความคุ้มครองพยานที่มีประสิทธิภาพเป็นการให้เครื่องมือที่พิเศษและมีค่าแก่รัฐบาลในการต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรมรายใหญ่และการก่อการร้ายระหว่างประเทศ บุคลากรของ U.S. Marshals ในการให้ความคุ้มครองพยานจะเป็นเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของโลกในเรื่องการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานที่ให้คำแนะนำ และจัดทำกรฟีกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหลายหน่วยทั่วโลก โดยพยานที่ได้รับการคุ้มครองพยานที่เบิกความให้แก่รัฐบาลในคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมและกิจกรรมของอาชญากรที่สำคัญอื่น ๆ ซึ่ง U.S. Marshals ได้ดำเนินการให้ความคุ้มครองพยานด้วยการย้ายที่อยู่และเปลี่ยนข้อมูลการบ่งบอกตัวตนใหม่ให้แก่พยานกว่า 8,200 คน และสมาชิกครอบครัวพยานอีกกว่า 9,800 คน²⁰

4) การดูแลผู้ต้องขัง

U.S. Marshal เป็นหน่วยงานนี้มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบผู้ต้องขังที่ถูกจำคุกในเรือนจำ ซึ่งมีจำนวนมากถึง 58,000 กว่าคนต่อหนึ่งวัน กระจายอยู่ตามเรือนจำหลายแห่งทั่วมลรัฐต่างๆ²¹

5) การควบคุมและขนย้ายผู้ต้องขัง

การควบคุมตัวจำเลยมาศาล เป็นผู้รับผิดชอบควบคุมตัวจำเลยมาศาลชั้นต้นในมลรัฐต่าง ๆ ตามคำร้องที่คู่ความยื่นต่อศาล และยังมีหน้าที่ในการควบคุมจำเลยไปดำเนินคดีในต่างประเทศด้วย โดยขนย้ายผู้ต้องขังและผู้กระทำผิดต่างด้าว (Justice Prisoner and Alien Transportation System/JPATS)

¹⁸ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 13.

¹⁹ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 14.

²⁰ ธัญมน นาคชัยวัฒนา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 12 หน้า 78.

²¹ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 14.

ซึ่งระบบการขนย้ายผู้ต้องขังและผู้กระทำผิดต่างตัวของ U.S. Marshals เป็นหนึ่งในผู้ขนย้ายนักโทษรายใหญ่ที่สุดในโลก มีการยื่นคำขอมากกว่า 1,400 เรื่องต่อวัน²²

6) การริบทรัพย์สิน

หน่วยงาน U.S.marshals มีภาระหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งคือการริบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในข่ายถูกริบตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (Property Related to Drug Crimes) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน (Property Related to Money Laundering Crimes) หรือทรัพย์สินที่ถูกริบตามกฎหมายอื่น²³

3.1.2 หน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลในเครือรัฐออสเตรเลีย

เครือรัฐออสเตรเลียมีระบบรักษาความปลอดภัยที่มีชื่อเสียงและได้รับการออกแบบเพื่อรักษาความปลอดภัยของศาลอย่างมีประสิทธิภาพ เรียกว่า The Office of the Sheriff ถูกจัดตั้งขึ้นในประเทศออสเตรเลียเป็นครั้งแรกโดยกบฏแห่งความยุติธรรมใน ค.ศ. 1824²⁴ ซึ่งก่อนหน้านั้นหน้าที่ของ Sheriff นั้นเป็นของ Provost Marshal แห่งอาณานิคมของรัฐนิวเซาท์เวลส์ กบฏปี 1824 ยังได้ก่อตั้งหัวหน้าผู้พิพากษาศาลสูงสุดเป็นครั้งแรก อาณานิคมของรัฐนิวเซาท์เวลส์ ได้แบ่งอำนาจบริหารออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ฝ่ายจัดการ และฝ่ายตุลาการ และในส่วนของรัฐบาลก็ยังคงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบัน Sheriff ในประเทศออสเตรเลียมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างจากบทบาทและหน้าที่ของ Sheriff ในยุคก่อนเป็นอย่างมากโดยมีพระราชบัญญัติรักษาความปลอดภัยศาล ค.ศ. 2005 ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการรักษาความปลอดภัยศาล²⁵

1) อำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน Sheriff ในรัฐนิวเซาท์เวลส์

(1) อำนาจหน้าที่ในอดีตไว้ได้แก่²⁶

²² สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 14.

²³ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 14.

²⁴ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 18.

²⁵ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 17.

²⁶ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 19.

(1.1) ดำเนินการเกี่ยวกับคำพิพากษา พระราชกฤษฎีกา และคำพิพากษาของศาลสูงสุดข้อหาอาชญากรรมร้ายแรง ดำเนินการประหารชีวิต หรือบังคับโทษเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามคำสั่งของศาล

(1.2) ทำหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพ

(1.3) ทำหน้าที่ส่งนักโทษไปยังที่ต่างๆ

(1.4) จัดการดูแลห้องขัง

(1.5) จัดการรับนักโทษและปล่อยนักโทษออกจากที่คุมขัง

แต่ในปัจจุบัน Sheriff ไม่ต้องปฏิบัติหน้าที่บางอย่างที่กล่าวมาแล้ว เช่น การบังคับโทษประหารชีวิต เพราะกฎหมายออสเตรเลียได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หรือหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพ ซึ่งเป็นหน้าที่ของศาลเจ้าหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพ ซึ่งหน้าที่หลักของ The Office of the Sheriff นั้น มีหน้าที่มากมายเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ และพร้อมทั้งให้การรักษาความปลอดภัยศาลและระบบลูกขุน ซึ่งความรับผิดชอบของ Sheriff²⁷

(2) อำนาจหน้าที่ในปัจจุบันได้แก่²⁸

(2.1) บริหารจัดการ The Office of the Sheriff

(2.2) ส่งหมายเรียกและคำบังคับตามคำพิพากษาของศาล หมายจับ คำสั่งของศาลฎีกา ศาลประจำอำเภอและท้องถิ่น และศาลอื่นๆ ในรัฐนิวเซาท์เวลส์

(2.3) คำสั่งและบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งภายในดินแดนรัฐนิวเซาท์เวลส์ ในฐานะผู้แทนของศาลคอมมอนเวลท์ รวมทั้งศาลสูง ศาลรัฐบาลกลาง และศาลครอบครัวแห่งออสเตรเลีย

(2.4) จัดการด้านความปลอดภัยของศาลฎีกา ศาลประจำอำเภอ ศาลประจำท้องถิ่น บางแห่ง และศาลยุติธรรมต่างๆ อีกจำนวนหนึ่ง

(2.5) บริหารจัดการระบบลูกขุนในรัฐนิวเซาท์เวลส์

3.2 หน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลในประเทศไทย

ได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ขึ้นเพื่อกำหนดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาล ในการทำหน้าที่จับกุมผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ที่ศาลได้ออกหมายจับแล้ว บังคับคดีอาญา เพื่อชำระค่าปรับและบังคับคดีผู้ประกันในคดีอาญาและรักษาความสงบเรียบร้อย

²⁷ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 19.

²⁸ สหรัฐ สิริวัฒน์. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 5 หน้า 19 – 20.

ความปลอดภัยแก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม บุคลากร ทรัพย์สินและอาคารสถานที่ของศาลยุติธรรม โดยประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2562 มีผลใช้บังคับเมื่อพ้น 90 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยสาระสำคัญของกฎหมาย พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562²⁹

โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีหน้าที่และอำนาจในบทบัญญัติมาตรา 5 ดังนี้³⁰

1) รักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยบุคคลและทรัพย์สินในบริเวณศาล
2) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในบริเวณศาล
3) รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พนักงานและลูกจ้างของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรมซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ รวมทั้งอาคารสถานที่และทรัพย์สินของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรม

4) ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนี หรือถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันเวลาที่ ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ และเมื่อจับได้แล้วให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว

5) เมื่อศาลได้ออกหมายจับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ให้ศาลมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับ และหากศาลเห็นสมควร ศาลอาจให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จัดการตามหมายจับด้วย โดยมีเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้สนับสนุนก็ได้”

อำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล อาจจำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้³¹

ประเภทที่หนึ่งเป็นเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดและรักษาความปลอดภัยตามมาตรา 5 (1) (2) และ (3)

ประเภทที่สองเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจับกุมบุคคลตามมาตรา 5 (4) และ (5)

²⁹ ปุณณพัฒน์ มหาสิทธิ์สกุล. (2563). *บทบาทของเจ้าพนักงานตำรวจศาลในการอำนวยความยุติธรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์รักษาความปลอดภัย สำนักงานศาลยุติธรรม*. เอกสารส่วนบุคคลหลักสูตร “ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล” รุ่นที่ 19 วิทยาลัยข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม. หน้า 6.

³⁰ พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 มาตรา 5.

³¹ พรภักดิ์ ดันติกุลานนท์ และจิรดา กฤตยานุกูล. (2562). พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. *ตุลพาท*, หน้า 185.

ซึ่งพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล ได้มีเป็นบทบัญญัติกำหนดเกี่ยวกับสถานะของ เจ้าพนักงานตำรวจศาลให้มีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีหน้าที่และ อำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในมาตรา 10³²การมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ส่งผลให้เจ้าพนักงานตำรวจศาล ได้รับการคุ้มครองและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล เช่น กรณีผู้ใดกระทำการ ต่อผู้ชั่งชั่งวางเจ้าพนักงานตำรวจศาลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ผู้นั้นย่อมมีความผิดฐานต่อผู้ชั่งชั่งวางเจ้าพนักงาน ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 138 หรือกรณีที่หากเจ้าพนักงานตำรวจศาล รับทรัพย์สินเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลย่อมมี ความผิดฐานเจ้าพนักงานเรียกรับสินบนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149³³

การที่เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจศาล สามารถใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ ในเรื่องการสืบสวน การจับกุม การค้น การยึด และการควบคุมตัว แต่สามารถใช้อำนาจดังกล่าวได้เพียงเฉพาะเท่าที่จำเป็น เพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในมาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 เท่านั้น³⁴

4. วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล

4.1 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาล แล้วหนีหรือจะหลบหนี พบว่าปัจจุบันการใช้อำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล มีข้อบกพร่องที่จะนำไปใช้ให้เกิดผลในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยหลัก เจ้าพนักงานตำรวจศาลต้องแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการ ปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนี เว้นแต่ถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอ ความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันทั่วถึง ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลย นั้นได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวที่ผ่านมาเจ้าพนักงานตำรวจศาลได้แจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจในแต่ละท้องที่ ที่จำเลยอาศัยอยู่เพื่อดำเนินการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนี

³² เรื่องเดียวกัน, หน้า 45.

³³ พรกัณฑ์ ดันตีกุลานนท์ และจิรดา กฤตยานุกูล. อ่างแล้วเชิงอรธที่ 5 หน้า 187.

³⁴ พรกัณฑ์ ดันตีกุลานนท์ และจิรดา กฤตยานุกูล. อ่างแล้วเชิงอรธที่ 5 หน้า 187 - 188.

หรือจะหลบหนีดังกล่าวแล้ว แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีภาระหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนเป็นจำนวนมาก จึงไม่สามารถดำเนินการติดตามจับกุมผู้ที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวได้อย่างทันทั่วถึง ส่งผลให้มาตรฐานในการรักษาความยุติธรรมของศาลเกิดปัญหาในภาพรวม ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้า ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับการลงโทษ และไม่สามารถบังคับได้ตามผลของคำพิพากษา

ในสหรัฐอเมริกา มีหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เรียกว่า U.S. Marshals Service เป็นหน่วยงานรัฐบาลกลางมีบทบาทสำคัญให้เป็นไปตามคำสั่งศาล และมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐบาลกลางในประเทศสหรัฐอเมริกา หน่วยงาน U.S. Marshal มีภารกิจในการสืบสวนจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับศาล ซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่รวมถึงขอบเขตการใช้อำนาจไว้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกัน ความเสียหายในการใช้อำนาจเกินขอบเขตของเจ้าหน้าที่และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของการก่อตั้งหน่วยงาน U.S. Marshals แต่หากพิจารณาถึงกฎหมายของประเทศไทยซึ่งได้นำแนวคิดและอิทธิพลมาจากหน่วยงาน U.S. Marshal ของประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้ และได้ก่อตั้งหน่วยงานเจ้าพนักงานตำรวจศาล และได้ตราพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ขึ้น แต่กลับยังไม่มีกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานตำรวจศาลในการบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่รวมถึงขอบเขตในการใช้อำนาจยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ในการจัดตั้งหน่วยงานเจ้าพนักงานตำรวจศาล ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ไม่สามารถลงโทษหรือนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ส่งผลในทางปฏิบัติทำให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการความยุติธรรม และไม่อาจบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการป้องกันและคุ้มครองความสงบสุขของสังคมได้

4.2 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามจับกุมบุคคลผู้กระทำความผิดในบริเวณศาลแล้วหลบหนีออกนอกบริเวณศาลของเจ้าพนักงานตำรวจศาล จากประเด็นปัญหาดังกล่าวแม้ว่าเจ้าพนักงานตำรวจศาลมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัย ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในบริเวณศาลก็ตาม จากสถานการณ์ที่ผ่านมาพบว่า มีบุคคลได้กระทำความผิดที่ละเมิดต่อกฎหมายเกิดขึ้นในบริเวณศาลแล้วพยายามหลบหนีออกนอกบริเวณศาล รวมไปถึงกรณีผู้ต้องหา หรือผู้ต้องขังหลบหนีระหว่างการควบคุมตัวในบริเวณศาล การไล่ติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดของเจ้าพนักงานตำรวจศาลเมื่อพบบุคคลนั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือเมื่อพบบุคคลนั้นมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน

ของผู้อื่น โดยมีหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่า จะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นแต่มีความจำเป็น เร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับได้ หากเจ้าพนักงานตำรวจศาลพบผู้ต้องหาหรือจำเลยหนี หรือจะหลบหนี เจ้าพนักงานตำรวจศาลย่อมมีอำนาจจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ในบริเวณศาล เนื่องจากเจ้าพนักงานตำรวจศาลมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีหน้าที่ และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามบทบัญญัติมาตรา 10 แต่การใช้อำนาจดังกล่าวจะใช้ได้เฉพาะเท่าที่จำเป็นตามวัตถุประสงค์ ที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในมาตรา 5 ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 เท่านั้น ซึ่งกฎหมายดังกล่าวก็ยังไม่มีความชัดเจนที่จะให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลใช้อำนาจได้เพียงใด และเมื่อกฎหมายให้อำนาจเอาไว้ ไม่ครอบคลุมส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่และไม่อาจใช้กฎหมาย ที่ใกล้เคียงมาปรับใช้ได้ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีจากการจับกุมไปได้

หากวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลในรัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย ได้กำหนดอำนาจจับกุมแก่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการรักษา ความปลอดภัยศาล ตามพระราชบัญญัติรักษาความปลอดภัยศาล ค.ศ. 2005 (Court Security Act 2005 (NSW)) มาตรา 16 (2) บัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอาจใช้อำนาจที่ตามมาตรา (1) ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคล ณ สถานที่นอกศาล ถ้าบุคคลที่หลบหนีจากสถานที่ศาลโดยพยายามหลีกเลี่ยง การจับกุม และ เจ้าหน้าที่ไล่ติดตามบุคคลจากสถานที่ศาลและการไล่ตามมิได้หยุดหรือขัดขวาง ณ เวลาใด ๆ ก่อนที่เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องจะมาถึงสถานที่เพื่อใช้อำนาจ ซึ่งการบัญญัติกฎหมาย ดังกล่าวให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจไว้อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อมุ่งที่จะระงับเหตุและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก โดยนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ สร้างความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในศาล

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการดูแลและควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้ต้องขังในศาล ของเจ้าพนักงานตำรวจศาล ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 มิได้บัญญัติการให้อำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจศาลเกี่ยวกับการดูแลและควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือผู้ต้องขัง ในบริเวณศาลของเจ้าพนักงานตำรวจศาลเอาไว้ ส่งผลให้เป็นการเพิ่มโอกาสในการหลบหนีของผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือผู้ต้องขังมากยิ่งขึ้น แม้ว่าหากมีการหลบหนีของผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้ต้องขัง เจ้าพนักงานตำรวจศาลจะอาศัยอำนาจจับกุมตามมาตรา 5 เพื่อเป็นการปราบปรามการกระทำความผิด และรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยบุคคลและทรัพย์สินในบริเวณศาลก็ตาม

แต่การติดตามจับกุมผู้ที่หลบหนียอมเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ อาจเกิดความเสี่ยงอันตรายและส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมหากว่าพบว่ามีกรหลบหนีได้สำเร็จ

ในสหรัฐอเมริกาให้ U.S. Marshals Service เป็นหน่วยงานนี้มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบผู้ต้องขังที่ถูกจำคุกในเรือนจำ ซึ่งมีจำนวนมากถึง 58,000 กว่าคนต่อหนึ่งวัน กระจายอยู่ตามเรือนจำหลายแห่งทั่วมลรัฐต่าง ๆ ของแต่ละเขต เป็นผู้รับผิดชอบควบคุมตัวจำเลยมาศาลชั้นต้นในมลรัฐต่าง ๆ ตามคำร้องที่คู่ความยื่นต่อศาล และยังมีหน้าที่ในการควบคุมจำเลยไปดำเนินคดีในต่างประเทศด้วย

และรัฐนิวยอร์กที่เวสต์ เคอร์รัฐออสเตรเลียมีหน่วยงาน The Office of the Sheriff ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการด้านความปลอดภัยของศาลฎีกา ศาลประจำอำเภอ ศาลประจำท้องถิ่นบางแห่ง และศาลยุติธรรมต่าง ๆ ซึ่งตามพระราชบัญญัติรักษาความปลอดภัยศาล ค.ศ. 2005 มาตรา 19 (2) (c) บัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเป็นผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ควบคุมตัวบุคคลเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นหลบหนีจากการควบคุมตัวโดยชอบด้วยกฎหมาย

5. รูปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจรัฐในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย รักษาความปลอดภัยข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม บุคลากร ททรัพย์สิน และอาคารสถานที่ของศาลยุติธรรม และดำเนินการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจับกุมผู้ต้องหาและจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราว หรือผู้ที่ศาลได้ออกหมายจับ ซึ่งพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีสถานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่สามารถใช้อำนาจดังกล่าวได้เพียงเฉพาะเท่าที่จำเป็น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ตามมาตรา 5 เท่านั้น ซึ่งอำนาจดังกล่าวไม่อาจทำให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้เท่าที่ควร การกระทำตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจศาลจึงต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญตามหลักนิติรัฐ ซึ่งเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐการที่รัฐจะใช้อำนาจใด ๆ จะต้องมิขัดแย้งกับที่กฎหมายรับรอง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ขณะเดียวกันต้องบัญญัติกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจของรัฐในองค์กรต่าง ๆ เพื่อมิให้รัฐใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจที่อาจกระทบต่อสิทธิและ

เสรีภาพของประชาชน โดยการใช้อำนาจจะต้องเป็นไปอย่างมีระบบ ขั้นตอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) ควรให้ยกเลิกความในมาตรา 5(4) แห่งพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ. 2562 จากเดิมมาตรา 5 (4) บัญญัติว่า “ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนี หรือถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันทั่วทั้งที่ ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ และเมื่อจับได้แล้ว ให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว” และควรใช้ข้อความต่อไปนี้แทนในมาตรา 5 (4) “ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนี หรือถ้ามีเหตุจำเป็นอาจขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้จับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ และเมื่อจับได้แล้ว ให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว”

2) ควรเพิ่มเติมความในมาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ. 2562 ในเรื่องอำนาจในการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดในบริเวณศาล เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัย ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในบริเวณศาล โดยเพิ่มเติมความว่า “เจ้าพนักงานตำรวจอาจใช้อำนาจตามอนุมาตรา (1)(2) ในการไล่ติดตามจับกุมบุคคลที่กระทำความผิดในบริเวณศาลต่อเนื่อง ณ สถานที่นอกศาลก่อนที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะมาถึงสถานที่เพื่อจับกุมบุคคลดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่”

3) ควรเพิ่มเติมอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจศาลเกี่ยวกับการดูแลและควบคุมตัวผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือผู้ต้องขังในบริเวณศาล เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิด และรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นการหยุดยั้งและควบคุมอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในสังคมเกี่ยวกับการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจศาล โดยให้เพิ่มความในพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ. 2562 ในมาตรา 5(6) “ควบคุมดูแลผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือผู้ต้องขัง ในบริเวณศาลรวมไปถึงการควบคุมและขนย้ายตัวบุคคลดังกล่าวไปดำเนินคดีในศาลอื่น เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นหลบหนีจากการควบคุมโดยชอบด้วยกฎหมาย”

6. บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562

คณิต ณ นคร. (2555). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

คณิน บุญสุวรรณ. (2547). *คู่มือการใช้สิทธิของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

ธัญมน นาคชัยวัฒนา. (2556). *ปัญหาการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหลบหนีหมายจับในคดีอาญา: ศึกษากรณีการจับกุมในชั้นศาล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พรภัทร์ ตันติกุลานนท์ และจิดดา กฤตยานุกูล. (2562). พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562. *คู่มือ*.

สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรพืชสวนสัตว์ สำนักงานศาลยุติธรรม. (2563). *การพัฒนากระบวนการความปลอดภัยภายในบริเวณศาลยุติธรรม*. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรพืชสวนสัตว์ สำนักงานศาลยุติธรรม.

สหรัฐ สิริวัฒน์. (2558). *ความจำเป็นและแนวทางในการจัดตั้งหน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลยุติธรรม (Court Marshal)*. เอกสารส่วนบุคคลหลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 14 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

สุพิศ ประณีตพลกรัง. (2563). *เจ้าพนักงานตำรวจศาล*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

The Office of Legal Counsel-DOJ. (2023). *Authority of Fbi Agents, Serving As Special Deputy United States Marshals, To Pursue Non-Federal Fugitives*. (Online). Available: <https://biotech.law.lsu.edu/blaw/olc/fistopcc.htm>.